

Любов Сливка (м. Івано-Франківськ)
доцент кафедри українознавства і філософії
Івано-Франківського національного
медичного університету,
кандидат історичних наук

Медичне краєзнавство Прикарпаття

Любчик І.Д. Медичне краєзнавство Прикарпаття. Навчальний посібник / За ред. Качкана В.А. Івано-Франківськ: Вид-во ІФНМУ, 2023. 128 с.

У цей непростий час, в умовах повномасштабної війни Росії проти України, як ніколи актуальними постають питання вивчення історії власної держави, яку роками спотворювала російська пропаганда. Вивчати минуле України неможливо без знання історії свого краю, малої Батьківщини. Розвиток краєзнавства відіграє важливу місію у формуванні національної свідомості громадян, патріотизму, любові до власної землі, шани до героїв, які жили і трудилися саме в моєму місті чи селі. Такий підхід до виховання важливий як у школі, так і у вищих навчальних закладах.

Важливим завданням Вищої школи України є сформувати не тільки висококваліфікованого фахівця в кожній професії, але й свідомого громадянина та патріота нашої країни. В умовах воєнних дій на території нашої держави особливу роль у минулому і сьогодні відіграють медики, які, піддаючи небезпеці власне здоров'я, рятують життя цивільним та військовим, що захищають власну Батьківщину. Тому перед вищими медичними закладами освіти стоїть особливе завдання – навчити не просто лікаря-фахівця, але – українського лікаря-професіонала.

Відрадно, що з роками краєзнавчі дослідження поповнюються новими працями з різних галузей, які відкривають нові грані нашого краю. Таким новим дослідженням є навчальний посібник професора кафедри українознавства і філософії Івано-Франківського національного медичного університету Ігоря Любчика «Медичне краєзнавство Прикарпаття». Ігор Дмитрович розробив авторський курс «Медичне краєзнавство» як вибіркову дисципліну для студентів вищих навчальних медичних закладів. Особливість цього навчального курсу в тому, що це є симбіозом загального краєзнавства і його медичної складової.

Структура посібника складається зі вступу, восьми розділів тем, бази тестів з предмету та списку використаної літератури. В результаті комплексного підходу до підбірки тем автору вдалося охопити більшість сфер медичного життя краю. У навчальному посібнику розглянуто тематичні блоки з історії медицини Прикарпаття, які охоплюють етнополітику організації медичного життя, історію виникнення та розвитку освітніх медичних закладів краю, його курортно-рекреаційних характеристик, особливостей

медичного облаштування у вирі визвольної боротьби на різних етапах.

Організація перших медичних закладів та зародження фармацевтичного ремесла на Прикарпатті висвітлено в розділі «Медичне життя краю в період Австро-Угорської доби». З огляду на сучасну ситуацію з коронавірусом та проблемами з вакцинуванням українців актуальною є інформація про обов'язкове вакцинування від віспи згідно закону австрійського уряду ще від 1866 р. Окремим розділом автор подав матеріали про спроби державного регулювання медичної галузі, її кадрові проблеми та важку боротьбу з інфекційними захворюваннями (тифом та віспою) періоду Західно-Української Народної Республіки (1918–1919 рр.).

Особливості польської етнополітики у сфері медицини, облаштування мережі лікувальних закладів, організацію медичних послуг, розвиток страхової медицини («Каси хворих») у Станіславівському воєводстві розкрито в розділі про охорону озоноздоровчу сферу краю в умовах Другої Речі Посполитої в 1920-30-х роках. Тут автор відзначає про важливу роль Товариства Червоного Хреста у боротьбі з тифом.

У зв'язку з триваючою загарбницькою військовою Росії на нашій землі однією з найбільш актуальних тем у навчальному посібнику є тема «Медичне облаштування та забезпечення в УПА (1942–1954 рр.)». В розділі розкрито організацію медичного життя в Українській Повстанській Армії: про героїзм підпільних хірургів, медсестер, стоматологів, фармацевтів у підземних шпиталях, труднощі медичної праці в умовах антисанітарії та без належного обстеження, брак ліків. Описані в книзі історії лікарів подружжя Манюхів Володимира («Борис») і Оксани («Криця»), Зеленюка Олексія («Пастер»), Лушпинського Платона, Мартинця Ярослава («Берест»), Стефурака Василя, Ясеницької Марії свідчать про те, що попри надскладні умови праці ці люди боролися за життя воїнів УПА та були справжніми патріотами своєї Батьківщини.

Цікавим для вивчення студентами видається розділ «Курортно-оздоровчі локації Прикарпаття», де описано становлення курортної справи в краї, починаючи ще з XIX ст. Поданий матеріал дає можливість порівняти розвиток санаторно-курортних центрів та методів лікування в минулому і сьогодні.

Окремим розділом у посібнику є висвітлення теми про сучасні центри медичної освіти на Прикарпатті: Івано-Франківський національний медичний університет (ІФНМУ), Івано-Франківський базовий медичний коледж, Коломийський медичний коледж ім. І. Франка, Фаховий медичний коледж ІФНМУ. Важливо, що висвітлення історії ІФНМУ доповнюється параграфом про медичні наукові школи та їх фундаторів, які сформувалися на базі університету.

Насамкінець автор присвятив окремий параграф медичній діаспорі з Прикарпаття у США, Канаді, Німеччині, Австрії, Польщі.

Складовою кожної теми є персоналістичні акценти, які дозволяли виокремити важливих постатей медицини, що народилися або пов'язали свою діяльність із Прикарпаттям. До кожної теми підібрано словник термінів, фотоілюстрації лікарів, медичних закладів та архівних документів. Кожна тема супроводжується підрозділом «Цікаво...». Здобуті знання студенти зможуть перевірити, відповівши на тестові питання. Посібник є пілотним проектом зібрати наявний матеріал з історії медицини краю і популяризувати його серед студентів медичних закладів Прикарпаття та усіх, хто цікавиться історією медицини краю.